

SZKOLNY PROGRAM PROFILAKTYKI

GIMNAZJUM im. ks. W. Rabczyńskiego w Wasilkowie
na lata 2011-2014

Opracowanie:

Barbara Nowicka
Joanna Adamska
Małgorzata Szwabowicz
Agnieszka Polak
Agnieszka Januszewska
Dorota Cywoniuk
Joanna Piećko

Profilaktyka to zespół działań zmierzających do wprowadzenia w życie przekonań, norm i oczekiwań pozytywnych, to budowanie klimatu zaspakajającego potrzebę miłości, bezpieczeństwa i akceptacji, to zapobieganie uzależnieniom młodzieży, to też wydłużenia okresu inicjacji alkoholowej, nikotynowej i narkotykowej najlepiej do pełnoletności. W naszej szkole zajmujemy się tylko profilaktyką pierwszorzędną, obejmującą młodzież nie zagrożoną uzależnieniem.

I. DLACZEGO NAUCZYCIELE MAJĄ ZAJMOWAĆ SIĘ PROBLEMATYKĄ ZACHOWAŃ RYZYKOWNYCH?

- Dlatego, że większość z nas z troską myśli o przyszłości swoich wychowanków.
- Dlatego, że dla młodzieży ważna jest każda osoba dorosła przejawiająca zainteresowanie jej problemami.
- Dlatego, że zobowiązuje nas do tego prawo oświatowe „Podstawa programowa kształcenia ogólnego”.
- Dlatego, że jesteśmy dla nich ważni, mimo że najważniejsza jest rodzina, a z wiekiem dzieci coraz większego znaczenia nabiera środowisko rówieśnicze. To szkoła z wszystkimi jej pracownikami, specyfiką podziału na klasy, ilości godzin spędzonych w jej murach, jest jednym z najważniejszych środowisk socjalizujących.
- Dlatego, że coraz więcej nastolatków pije alkohol, pali papierosy, zażywa narkotyków, coraz bardziej są agresywni.
- Dlatego, żeby młodzi nie musieli uczyć się na własnych błędach.
- Dlatego, że oni są naszą przyszłością.
- Dlatego, że nazwa „wychowawca” zobowiązuje.

II. OGÓLNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Program kierowany jest do młodzieży z grupy niskiego ryzyka (należą tu osoby, które nie podejmują jeszcze zachowań ryzykownych, są przed inicjacją) oraz podwyższonego ryzyka (należą tu osoby, które mają już za sobą pierwsze próby zachowań ryzykownych). Do każdej z tych grup kierowane są działania profilaktyczne należące do różnych poziomów:

1. Profilaktyka uniwersalna adresowana do całej zbiorowości uczniowskiej oraz rodziców a prowadzona przez nauczycieli wychowawców, nauczycieli przedmiotów wspieranych przez pedagoga szkolnego oraz specjalistów.
2. Profilaktyka wskazująca adresowana do uczniów z grupy podwyższonego ryzyka już zdiagnozowanych a prowadzona głównie przez pedagoga szkolnego celem umożliwienia wycofania się z zachowań ryzykownych (poradnictwo rodzinne, indywidualne, socjoterapia) także przy wsparciu ekspertów.

III. CELE PROGRAMU PROFILAKTYCZNEGO

Cel ogólny programu profilaktycznego:

- A Promocja zdrowego stylu życia
- B Zwiększenie odporności młodzieży na różnorodne zagrożenia
- C Zbudowanie dobrego klimatu szkoły sprzyjającego tworzeniu prawidłowych relacji między: nauczyciel-uczeń, nauczyciel-rodzic, nauczyciel-nauczyciel, uczeń-rodzic.

1. Cele programu profilaktycznego adresowane do uczniów

A w zakresie wiedzy:

- Uzyskanie podstawowej wiedzy z zakresu właściwych zachowań społecznych
- Uzyskanie podstawowej wiedzy o cechach rozwojowych (typowe potrzeby, trudności, zachowania)
- Kształtowanie poczucia własnej wartości bez chemicznych podporów (alkohol, nikotyna, narkotyki)
- Dostarczenie podstawowej wiedzy o konsekwencjach zażywania środków odurzających.

B w zakresie umiejętności:

- Umiejętność rozpoznawania uczuć, radzenie ze stresem, asertywność,

C w zakresie postaw:

- Kształtowanie postaw prozdrowotnych i prospołecznych.
- Wzmacnianie postawy odpowiedzialności za dobry klimat szkoły.

2. Cele programu profilaktycznego adresowane do nauczycieli (pracowników szkoły)

A w zakresie wiedzy:

- Utrwalenie podstawowej wiedzy o cechach wieku dojrzewania z zakresu psychologii rozwojowej wieku dojrzewania.
- Dostarczenie wiedzy o skutkach działania środków odurzających.
- Dostarczenie wiedzy o innych formach uzależnień (Internet, gry komputerowe, itp.).

B z zakresu umiejętności:

- Podnoszenie umiejętności interpersonalnych.
- Podnoszenie umiejętności rozpoznawania zagrożeń w przypadku młodzieży.
- Podnoszenie umiejętności pracy z grupą i umiejętności wychowawczych.

C z zakresu postaw:

- Wzmacnianie postaw otwartości na problemy młodzieży i ich rodzin.
- Wzmacnianie postaw współodpowiedzialności za właściwy klimat panujący w szkole.

3. Cele programu profilaktycznego adresowane do rodziców

A w zakresie wiedzy:

- Dostarczenie wiedzy z zakresu psychologii rozwojowej (wiek dojrzewania).
- Dostarczenie wiedzy z zakresu zagrożeń wieku dorastania.

B w zakresie umiejętności:

- Dawanie dziecku wsparcia i udzielanie pomocy w sytuacjach trudnych
- Rozwijanie umiejętności wychowawczych
- Stwarzanie sytuacji do bycia pełnym i szczęśliwym człowiekiem

C w zakresie postaw:

- Kształtowanie postawy chroniącej dzieci przed złymi wpływami środowiska.

- Rozwijanie wiedzy wspierającej prawidłowy rozwój nastolatka (samodoskonalenie, samopoznanie).
- Rozwijanie postawy współodpowiedzialności za dobry klimat szkoły.

IV. W PROGRAMIE WYKORZYSTUJE SIĘ NASTĘPUJĄCE STRATEGIE:

1. **Strategię edukacyjną** – pomoc w rozwijaniu ważnych umiejętności psychologicznych i społecznych (umiejętność nawiązywania kontaktów z ludźmi, radzenia sobie ze stresem, rozwiązywanie konfliktów, opieranie się naciskom otoczenia), dostarczanie wiedzy o konsekwencjach zachowań ryzykownych.
2. **Strategię alternatywną** – pomoc w zaspokajaniu ważnych potrzeb (np. sukcesu, przynależności) oraz osiąganie satysfakcji życiowej poprzez stwarzanie możliwości zaangażowania się w działalność pozytywną (np. artystyczną, społeczną, sportową). Strategia ta będzie przejawiać się poprzez prowadzenie zajęć pozalekcyjnych, kół zainteresowań, zespołów muzycznych, harcerstwa, organizacje wycieczek, biwaków, rajdów i innych form spędzania wolnego czasu. Jest to alternatywa, coś zamiast picia, „ćpania” czy przemocy i agresji.
3. **Strategię informacyjną** w połączeniu z edukacyjną – dostarczenie wiedzy o konsekwencjach zachowań ryzykownych.
4. **Strategię interwencyjną** – stosowana będzie w szczególnych przypadkach indywidualnych, głównie poprzez kontakt ze specjalistami.

V. REALIZACJE ZADAŃ PRZEWIDUJE SIĘ W FORMIE:

- Rad szkoleniowych
- Warsztatów umiejętności wychowawczych (rodzice, nauczyciele)
- Zebrań z rodzicami i spotkań informacyjnych
- Spotkań specjalistów z rodzicami, pracownikami szkoły
- Zajęć metodami aktywnymi
- Kampanii, festynów, konkursów (plastycznych, literackich, wiedzy...)
- Wycieczek edukacyjnych („ETAP”, Policijna Izba Dziecka, Sąd Rejonowy)
- „Zszywka”, ulotki, broszurki, plakaty
- Realizacji edukacyjnych programów profilaktycznych dotyczących różnych substancji zmieniających świadomość
- Realizacji edukacyjnych programów profilaktycznych dotyczących rozwijania kompetencji osobistych
- Pracy Wolontariatu
- Socjoterapii
- Apeli – cykliczne, systematyczne spotkania społeczności szkolnej
- Kół zainteresowań i zajęć pozalekcyjnych, zajęć sportowych
- Wycieczek klasowych, szkolnych
- Konsultacji nauczycieli

- Monitoringu szkolnego

VI. REALIZATORZY DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH TO:

- Pedagog szkolny
- Psycholog szkolny
- Dyrektor
- Nauczyciele wychowawcy
- Nauczyciele przedmiotów i Katecheci
- Opiekunowie kół zainteresowań
- Samorząd Uczniowski
- Rodzice
- Pracownicy szkoły
- Szkolni liderzy młodzieżowi
- Eksperti – specjaliści z zewnątrz

Działania profilaktyczne mogą być podejmowane na różnych poziomach funkcjonowania szkoły:

1. Mogą dotyczyć całej szkoły.
2. Mogą dotyczyć kilku klas
3. Mogą być odpowiedzią na szczególne potrzeby pojedynczego zespołu klasowego lub grupy uczniów

VII. SPODZIEWANE EFEKTY

1. W wyniku realizacji szkolnego programu profilaktycznego UCZNIOWIE posiadają:

- A przykłady wartości;
- B poczucie własnej wartości;
- C umiejętności społeczne: komunikację, empatię, asertywność;
- D wiedzę o konsekwencjach uzależnień;
- E odrzucają wszelkie nałogi oraz przemoc i agresję;
- F zapoznają się z alternatywnymi sposobami reakcji na stres i negatywne emocje;

2. W wyniku realizacji szkolnego programu profilaktycznego RODZICE:

- A podwyższą swoje kompetencje wychowawcze;
- B bardziej zaangażują się we współpracę ze szkołą;
- C. wzmocnią więzi ze swoimi dziećmi;
- D. zdobywają wiedzę na temat uzależnień, mechanizmów używania środków uzależniających oraz przyczyn przemocy i agresji;

3. **W wyniku realizacji szkolnego programu profilaktycznego NAUCZYCIELE:**
- A usystematyzują swoją wiedzę dotyczącą uzależnień, przemocy i agresji
  - B podwyższą swoje kompetencje wychowawcze i profilaktyczne

VIII. CZAS I ZAKRES ODDZIAŁYWAŃ - Systematyczne działania wśród młodzieży i rodziców w okresie 2011-2014

IX. EWALUACJA SZKOLNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI

1. **Procedura ewaluacji. Szkolny program profilaktyki będzie częściowo ewaluowany po każdym roku szkolnym.**

Podstawową formą ewaluacji będą:

- A obserwacja pod kątem zachowań prospołecznych i prozdrowotnych,
- B analiza dokumentacji szkolnej,
- C analiza frekwencji uczniów,
- D wywiady z uczniami,
- E wywiady z rodzicami uczniów,
- F ankiety uczniów
- G rozmowy z uczniami, rodzicami,
- H obserwacje koleżeńskie
- I. karty obserwacji ucznia

Wnioski z ewaluacji będą przedstawiane Radzie Pedagogicznej.

X. ZADANIA SZKOŁY:

1. Włączenie do programu rad pedagogicznych szkoleniowych tematów z zakresu profilaktyki.
2. Konsekwentne wdrażanie procedur i zasad działania wobec problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież w naszym gimnazjum.
3. Promocja zdrowego stylu życia i trzeźwości wśród młodzieży.
4. Zwiększenie umiejętności wychowawczych wśród nauczycieli poprzez warsztaty (komunikacja, asertywność, umiejętność radzenia w sytuacjach trudnych)
5. Konsekwentna realizacja procedur postępowania w sytuacjach kryzysowych (nagminne wagary, spożywanie alkoholu, palenie papierosów, zażywanie środków odurzających, przemoc, agresja, problemy emocjonalne uczniów).
6. Podjęcie działań edukacyjnych dla rodziców (realizacja programu „Klub Rodzica”, spotkania ze specjalistami, spotkania informacyjne z wychowawcami).

XI. SZCZEGÓŁOWE CELE I ZADANIA DO REALIZACJI

CELE	ZADANIA	WYKONAWCY
<p>1. Prowadzenie edukacji uczniów w zakresie profilaktyki uzależnień od substancji psychoaktywnych: nikotyny, alkoholu, narkotyków, dopalaczy i zachowań: hazard, zakupy, tv, seks, Internet oraz zaburzenia odżywiania.</p> <p>Zapobieganie uzależnieniu przez:</p> <ul style="list-style-type: none"> — kształtowanie postawy szacunku dla własnego zdrowia, — kształtowanie umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach, — dokonywanie świadomych wyborów, — dostarczenie wiedzy na temat skutków uzależnień. 	<p>Organizacja Dnia Rzucania Palenia (3 czwartek listopada). Światowego dnia bez papierosa (31 maj).</p> <p>Realizacja projektów szkolnych dotyczących profilaktyki uzależnień i promujących zdrowy styl życia.</p> <p>Realizacja treści programowych na lekcjach: biologii, wychowania fizycznego – edukacja zdrowotna, wychowania do życia w rodzinie, edukacji dla bezpieczeństwa.</p> <p>Godziny wychowawcze na temat uzależnienia od nikotyny np. Film edukacyjny „Nikotyna legalny narkotyk”. Zapraszanie rodziców (którzy rzucili palenie) na godziny wychowawcze.</p> <p>Udział teatru szkolnego w konkursie – „Dramat – tragedię zostaw teatrowi”- przedstawienie profilaktyczne.</p> <p>Realizacja programów profilaktycznych: NOE, debata, Kiszzone Ogórki’, Trzeci Elementarz, czyli program siedmiu kroków’.</p> <p>Udział w kampanii „Zachowaj trzeźwy umysł”.</p> <p>Zajęcia w Młodzieżowym Ośrodku Terapii „Etap” klasy II.</p>	<p>Samorząd Uczniowski z opiekunami</p> <p>Wychowawcy</p> <p>Nauczyciele: WDŻ, wychowania fizycznego</p> <p>Pedagog szkolny</p> <p>Psycholog szkolny</p> <p>Nauczyciel plastyki</p> <p>Nauczyciele biologii,</p> <p>Realizatorzy zewnętrzni</p> <p>Opiekunowie teatru szkolnego</p>
<p>2. Prowadzenie edukacji uczniów w zakresie profilaktyki przemocy.</p>	<p>Realizacja Programu Przeciwdziałania Agresji i Przemocy w Szkole.</p> <p>Uzyskanie certyfikatu programu „Szkoła bezpieczna i przyjazna uczniom”.</p> <p>Udział w kampanii „Szkoła bez przemocy”.</p> <p>Realizacja tematów dotyczących zjawiska cyberprzemocy na lekcjach informatyki.</p> <p>Realizacja projektu „TIK”- technologia informacyjno -komunikacyjna.</p> <p>Godziny wychowawcze na temat zagrożeń Internetu i cybermediów.</p>	<p>Pedagog szkolny</p> <p>Psycholog szkolny</p> <p>Samorząd uczniowski</p> <p>Nauczyciele informatyki</p> <p>nauczyciele</p> <p>wychowawcy</p>
<p>3. Zapobieganie skrajnym formom zachowań ryzykownych przez:</p> <ul style="list-style-type: none"> — prowadzenie edukacji prawnej uczniów, — dostarczanie uczniom wiedzy dotyczącej konsekwencji czynów. 	<p>Udział w zajęciach w Policijnej Izbie Dziecka - klasy I. godziny wychowawcze z policjantem-ds. nieletnich.</p> <p>Wyjazdy do sądu, obserwacje rozpraw- klasy III.</p> <p>Spotkania profilaktyczno- wychowawcze z udziałem kuratora sądowego dla uczniów objętych nadzorem Sądu Rodzinnego.</p> <p>Stosowanie jednolitych zasad wychowania.</p> <p>Prowadzenie tygodniowej karty obserwacji dla uczniów wskazanych przez wychowawców.</p>	<p>Pracownicy Policijnej Izby Dziecka, Sądu, kurator zawodowy , pracownicy szkoły, rodzice</p>

	Korzystanie z zapisów monitoringu szkolnego w sytuacjach wymagających ustalenia sprawcy.	
<p>4. Wdrażanie do zdrowego stylu życia i harmonijnego rozwoju uczniów przez:</p> <ul style="list-style-type: none"> — rozwijanie zainteresowań i uzdolnień uczniów, — wdrażanie do aktywnych form spędzania wolnego czasu, — zapobieganie niepowodzeniom dydaktycznym, — rozwijanie umiejętności interpersonalnych i intrapsychicznych, — kształtowanie postaw prospołecznych. 	Udział uczniów w kołach zainteresowań i przedmiotowych.	<p>Nauczyciele prowadzących koła zainteresowań, przedmiotowe, konsultacje</p> <p>Instruktorzy zajęć sportowych, artystycznych</p> <p>Wychowawcy, wychowawcy wspomagający</p> <p>Psycholog, pedagog szkolny</p> <p>Dyrektor szkoły</p> <p>Opiekunowie organizacji działających na terenie szkoły,</p> <p>Rada Rodziców</p>
	Organizacja rajdów pieszych, wycieczek, biwaków, imprez sportowo-rekreacyjnych ujętych w kalendarzu imprez szkolnych przewidzianych na dany rok szkolny.	
	Udział w zajęciach sportowych i artystycznych.	
	Udział uczniów w konsultacjach przedmiotowych.	
	Prowadzenie nauczanie indywidualnego dla potrzebujących uczniów.	
	Organizacja klasy integracyjnej.	
	Indywidualizacja procesu nauczania i oceniania, dostosowywanie wymagań edukacyjnych do możliwości dziecka.	
	Monitorowanie postępów uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych	
	Realizacja klasowych programów wychowawczych.	
	Organizacja Dnia Otwartego szkoły.	
	Współpraca wychowawcy wspomagającego na rzecz rozwoju indywidualnego uczniów i zespołu klasowego.	
	Prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych.	
	Przeprowadzenie programu integracyjnego „Wszyscy na pokład” w klasach I.	
	Prezentacja osiągnięć uczniów na semestralnych apelach podsumowujących.	
	Działalność uczniów w wolontariacie szkolnym.	
	Wydawanie gazety szkolnej „Zszywka”.	
Działalność samorządu uczniowskiego na rzecz społeczności szkolnej i lokalnej.		
Oferta zajęć psychoedukacyjnych dla klas zgodnie z zapotrzebowaniem wychowawców, np. na podstawie „Lekcje przestrogi”, „Nie warto ryzykować”(filmy edukacyjne).		
Zebrania klasowe, spotkania indywidualne z nauczycielami.		
<p>5. Edukacja profilaktyczno-pedagogiczna rodziców w zakresie:</p>	Prelekcje specjalistów raz w semestrze.	<p>Członkowie Rady Pedagogicznej,</p>
	Organizacja festynu rodzinnego.	

<ul style="list-style-type: none"> — podnoszenia kompetencji wychowawczych, — preorientacji zawodowej, — wyposażenia rodziców w wiedzę na temat profilaktyki uzależnień, zjawiska przemocy i zachowań ryzykownych młodzieży. 	<p>Organizacja „weekendu z profilaktyką”.</p> <p>Zapoznanie z ofertą szkół ponadgimnazjalnych na „Giełdzie szkół i zawodów”.</p> <p>Oferta zajęć w ramach „Klubu rodzica”.</p>	<p>zaproszeni specjaliści i goście, pedagog i psycholog szkolny</p>
<p>6. Edukacja profilaktyczno-pedagogiczna nauczycieli w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> — podnoszenia kompetencji wychowawczych. — wyposażenia nauczycieli w wiedzę na temat profilaktyki uzależnień, zjawiska przemocy i zachowań ryzykownych młodzieży. 	<p>Doskonalenie zawodowe w formach pozaszkolnych</p> <p>Podjęmowanie wewnętrzzszkolnych form doskonalenia zawodowego</p>	<p>Dyrektor szkoły, pedagog i psycholog szkolny, firmy szkoleniowe, zaproszeni specjaliści</p>

XII. DIAGNOZĘ, KOORDYNOWANIE, MONITOROWANIE I EWALUACJĘ BĘDZIE REALIZOWAŁ ZESPÓŁ DO SPRAW PROFILAKTYKI.

Źródła diagnozy. Diagnoza zostanie dokonana na podstawie:

- kwestionariuszy ankiet,
- analizy dokumentów,
- obserwacji,
- rozmów z nauczycielami,
- rozmów z rodzicami,
- współpracy z instytucjami wspomagającymi pracę szkoły.

XIII. ZAŁĄCZNIKI DO PROGRAMU:

- filmy i scenariusze zajęć psychoedukacyjnych,
- scenariusze zajęć do poszczególnych programów profilaktycznych realizowanych na terenie szkoły,
- harmonogram działań profilaktycznych na dany rok szkolny.

XIV. BIBLIOGRAFIA

1. Rozporządzenie MENiS z dn. 31.01.2002. dot. zmiany ramowych statutów szkół publicznych i przedszkoli.
2. Joanna Szymańska – „Programy profilaktyczne. Podstawy profesjonalnej psychoprofilaktyki” CMPPP Warszawa 2000
3. B. Gwizdek, E. Sołtys „ Gimnazjalny projekt wychowawczy” WSiP Warszawa 2002
4. H. Rylke „Pokolenie zmian” WSiP Warszawa 1999
5. Z. Gaś „Profilaktyka uzależnień” WSiP Warszawa 1993